

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8CdoR/8/2025
Identifikačné číslo spisu:	5724203134
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5724203134.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci umiestneného E. K., narodeného X. E. XXXX, Y., X. XXXX/X, právne zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária BURIK s.r.o., Martin, Námestie Svetozára Hurbana Vajanského 2, IČO: 52 804 364 a v konaní zastúpeného procesným opatrovníkom K. K., narodeným XX. X. XXXX, Y., R. M. C. H. XX, za účasti Psychiatrickej liečebne Sučany, Hradiská 23, IČO: 17 335 612, o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 17Pu/21/2024, o dovolaní E. K. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline zo 16. januára 2025 sp. zn. 13CoPs/1/2025, takto

rozhodol:

M e n í uznesenie Krajského súdu v Žiline zo 16. januára 2025 sp. zn. 13CoPs/1/2025 a uznesenie Okresného súdu Martin č. k. 17Pu/21/2024-13 z 18. novembra 2024 tak, že vyslovuje n e p r í p u s t n o s ť prevzatia E. K., narodeného X. E. XXXX, Y., X. XXXX/X do Psychiatrickej liečebne Sučany dňa 14. novembra 2024.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 17Pu/21/2024-13 z 18. novembra 2024 rozhodol o prípustnosti prevzatia umiestneného E. K., narodeného X. E. XXXX do Psychiatrickej liečebne Sučany dňa 14. novembra 2024.

1.1. Po právnom posúdení v súlade s ustanoveniami § 257 ods. 1, § 260 ods. 1 až 3, § 261, § 262 ods. 1 a 2, § 264 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) v spojení s ustanoveniami § 4 ods. 4, § 6 ods. 9 písm. d) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“), konštatoval prípustnosť prevzatia umiestneného do Psychiatrickej liečebne Sučany (ďalej len „zdravotnícke zariadenie“) dňa 14. novembra 2024.

1.2. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 17Pu/21/2024-5 zo 14. novembra 2024 začal konanie o prevzatí

a držaní umiestneného v zdravotníckom zariadení v súlade s ustanoveniami § 23 ods. 2 CMP, § 253 ods. 1 a § 254 ods. 2 CMP. Uznesením č. k. 17Pu/21/2024-11 z 18. novembra 2024 ustanovil umiestnenému procesného opatrovníka K. K. na zastupovanie umiestneného v konaní v súlade s ustanoveniami § 2 ods. 2 CMP, § 256 CMP a § 71 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

1.3. Vykonaným dokazovaním nevyhnutným na rozhodnutie o prípustnosti prevzatia umiestneného v zdravotníckom zariadení súd prvej inštancie zistil, že E. K. bol prijatý do zdravotníckeho zariadenia dňa 13. novembra 2024 na odporúčanie ambulantnej psychiatričky H. U. O.. Informovaný súhlas pri prijíme podpísal, ktorý následne odvolal dňa 14. novembra 2024. Súd prvej inštancie vypočul dňa 18. novembra 2024 ošetrojúceho lekára, ktorý uviedol, že u pacienta v klinickom obraze dominuje nekritickosť k svojmu správaniu, konaniu a ochoreniu, nepostihuje realitu v plnom rozsahu vzhľadom na poruchu myslenia, v myslení dominujú hypochondrické obsahy dosahujúce hĺbku bludu s dopadom na správanie a konanie pacienta. V domácom prostredí pretrvávajú výrazný deficit sebaopatery, hygieny a stravovania, anamnesticky neužíval terapiu, epizodicky užil väčšie množstvo liekov. Vzhľadom na odporúčanie ambulantného psychiatra, ako aj na heteroanamnézu od brata a aktuálny zdravotný stav hrozí vysoké riziko ohrozenia zdravia, života a zhoršenie zdravotného stavu pacienta. Je nebezpečný aj pre svoje okolie. Bola potrebná jeho ďalšia ústavná liečba, nakoľko pretrvávali psychotické príznaky, pričom dĺžka ústavnej liečby závisela od psychického stavu umiestneného. Oboznámením sa s obsahom zdravotnej dokumentácie umiestneného súd prvej inštancie nezistil žiadne iné dôležité skutočnosti vo veci. Umiestneného súd prvej inštancie vypočul dňa 18. novembra 2024, ktorého zároveň poučil o jeho procesných právach a povinnostiach a o možnosti zvoliť si zástupcu. Umiestnený uviedol, že „najprv s prijatím do nemocnice súhlasil. Vedel, že je v liečebni v Sučanoch. Súhlas odvolal, lebo mal také skostnatelé nohy, ale už mu to povolilo, myslel si, že liečba zabrala, už necítil tú skostnatelosť. Bolí ho pečeň aj žlčník, pokazil si to od liekov, berie až 13 druhov liekov. Duševné problémy nemá žiadne ani nevedel, čo je to schizofrénia. Je ženatý. Žiadny duševný problém necítil, mal len tuhnutie hlavy od krčnej chrčtice. Keby šiel domov, tak sa o neho postará manželka aj brat, ale zvládol by to sám. Prehlásil, že to musí nejako vydržať. Strašne mu pomáha čokoláda a horčik na to trpnutie nôh. Chcel by ísť domov, jasné, že by veľmi chcel ísť domov. Myslel, že mu tá liečba pomáha“.

1.4. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že prevzatie umiestneného do zdravotníckeho zariadenia bolo prípustné. Pri posudzovaní naplnenia zákonných podmienok prípustnosti umiestnenia do zdravotníckeho zariadenia, vychádzal najmä z výsluchu lekára, ktorý uviedol, že u umiestneného hrozí vysoké riziko ohrozenia zdravia, života a zhoršenie jeho zdravotného stavu. Je nebezpečný aj pre svoje okolie. Vyžaduje ďalšiu ústavnú liečbu, nakoľko u neho pretrvávajú psychotické príznaky.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo 16. januára 2025 sp. zn. 13CoPs/1/2025 potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 17Pu/21/2024-13 z 18. novembra 2024; vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd posudzujúc uplatnené námietky umiestneného konštatoval, že napadnuté rozhodnutie pre štádium, či prevzatie umiestneného do zdravotníckeho zariadenia bolo prípustné spĺňa náležitosti rozhodnutia s potrebným a dostatočným rozsahom odôvodnenia v súlade s ustanoveniami § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 234 ods. 2 CSP a § 2 ods. 1 CMP. Rovnako odvolací súd nezistil, že by umiestnenému bolo porušené jeho právo pri doručovaní napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie v zmysle § 262 ods. 3 CMP tak, ako to namietal v odvolaní, a to, že k obmedzeniu jeho slobody došlo dňa 14. novembra 2024, ale napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie z 18. novembra 2024 mu malo byť doručené až dňa 26. novembra 2024. Z elektronickej komunikácie súdu prvej inštancie a zdravotníckeho zariadenia (v spise na č. l. 17) vyplýva, že súd prvej inštancie požiadal zdravotnícke zariadenie dňa 18. novembra 2024 o doručenie uznesenia umiestnenému, ktoré uznesenie prevzal dňa 18. novembra 2024 (v spise na č. l. 21), čo bolo preukázané doručenkou o prevzatí vrátenej súdu prvej inštancie dňa 26. novembra 2024. V kontexte uvedeného preto odvolací súd nepovažoval námietku týkajúcu sa doručenia uznesenia súdu prvej inštancie za dôvodnú. Z uvedeného postupu je teda nepochybné, že umiestnenému

bolo napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie doručené. Odvolací súd v tejto súvislosti podotkol, že v ustanoveniach § 252 až § 271 CMP je upravené osobitné konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení a to, aby nedochádzalo k zneužitiu ústavnej starostlivosti tým, že by niekto v rozpore so zákonom a bez jeho súhlasu bol prijímaný do takéhoto ústavu, v ňom zadržávaný a ponechávaný. Účelom detenčného konania je zaručiť ochranu jedného z ľudských práv, ktorým je právo na osobnú slobodu. Aj keď súd posudzuje zákonnosť k momentu zadržania, tak skončenie konania bez vydania meritórneho rozhodnutia je v rozpore s týmto účelom, pretože právo zadržanej osoby na rozhodnutie súdu o zákonnosti zadržania garantované v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) môže byť zabezpečené len rozhodnutím súdu, v ktorom sa súd vysporiada s otázkou, či zadržanie bolo zákonné alebo nie.

2.2. K ďalšej námietke týkajúcej sa nesprávneho zistenia skutkových okolností, odvolací súd citujúc ustanovenie § 6 ods. 9 písm. d) v spojení s § 9 ods. 4 zákona o zdravotnej starostlivosti ustálil, že súd prvej inštancie výsluchom ošetrojúceho lekára, výsluchom umiestneného zistil psychotické príznaky, pre ktoré bolo riziko ohrozenia samotného zdravia umiestneného a zhoršenia jeho zdravotného stavu, ak pacient má pokrivený pohľad na svet, nepostihuje realitu, má v myslení prítomné bludy. Vzhľadom k uvedenému preto pre prvé štádium detenčného konania, posudzujúc zákonnosť k momentu prevzatia umiestneného do zdravotníckeho zariadenia, odvolací súd skonštatoval zachovanie zákonných podmienok. V čase prevzatia umiestneného do zdravotníckeho zariadenia boli konštatované príznaky duševnej poruchy, pre ktoré bolo následne aj riziko ohrozenia zdravia, zdravotného stavu umiestneného, pre ktorú skutočnosť si vyžadoval ústavnú liečbu. Inými slovami vyjadrené, ak bolo preukázané, že k prevzatí umiestneného do zdravotníckeho zariadenia došlo spôsobom zohľadňujúcim jeho aktuálny zdravotný stav, preto súd prvej inštancie správne vyslovil prípustnosť jeho prevzatia do zdravotníckeho zariadenia v súlade s ustanovením § 262 ods. 1 CMP. V kontexte uvedeného odvolací súd poznamenal, že v danom prípade hospitalizácia a nastavenie umiestneného na potrebnú liečbu bolo jednoznačne v jeho záujme, a s tým súvisiace poskytovanie zdravotnej starostlivosti primerané, keďže v konaní prevýšil záujem ochrany umiestneného nad jeho osobnou slobodou. Z uvedeného dôvodu preto nebolo možné konštatovať porušenie jeho práv v súvislosti s umiestnením do zdravotníckeho zariadenia. Na základe uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil napadnuté uznesenie ako vecne správne v súlade s § 387 ods. 1 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ustanoveniami § 396 ods. 1 CSP a § 52 CMP.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie E. K. (ďalej len „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Namietal porušenie jeho procesných práv v súvislosti s nevykonaním dôkazu, vypočutím jeho manželky za účelom zistenia, či je nebezpečný pre okolie, či zanedbával hygienu, ktorý dôkaz považoval za rozhodujúci. Zároveň namietal nedostatočné vysporiadanie sa s uplatnenou argumentáciou v odvolaní, nakoľko záznam výpovedi manželky o týchto skutočnostiach pred právnym zástupcom pripojil k odvolaniu. Ďalej dôvodil, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva, aké zhoršenie zdravotného stavu nastalo alebo aké ohrozenie života malo údajne hroziť a v čom spočívalo, a z akého dôvodu by mal byť hrozbou pre seba alebo svoje okolie s nevyhnutnosťou obmedziť osobnú slobodu. V tejto súvislosti podotkol, že len všeobecné konštatovanie lekára, ktoré súd nekriticky prevzal, nemôže byť dôvodom na obmedzenie osobnej slobody. Rovnako nebolo možné z uznesenia súdu prvej inštancie zistiť ani len diagnózu, pre ktorú bola obmedzená osobná sloboda, a teda i potenciálnu nebezpečnosť choroby. K uvedenému citoval nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 199/2020, ako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/31/2022 z 24. augusta 2022. Zdôraznil, že odvolací súd nereflektoval na jeho argumentáciu v podstatnej otázke, v čom bol nebezpečný pre seba alebo pre okolie, alebo v čom hrozilo zhoršenie jeho zdravotného stavu v miere, že bolo nevyhnutné obmedziť jeho osobnú slobodu. Napokon vytkol odvolaciemu súdu, že nezohľadnil jeho vyjadrenie o užívaní 13 liekov, o navštevovaní ambulantného psychiatra. Zároveň neodôvodnil neužívanie terapie bez akéhokoľvek objektívneho dôkazu alebo špecifikácie samotnej terapie a jej účelu, a teda sa vyhol i odpovedi na otázku, prečo by mal byť neužívaním práve „nevedno akej“ terapie nebezpečný pre seba alebo okolie, s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/31/2018, z ktorého relevantnú časť citoval. Ďalej namietal nedoručenie mu

vyjadrenia zdravotníckeho zariadenia k odvolaniu, ako aj neustanovenie mu opatrovníka včas, ale až po procese, čím bolo porušené jeho procesné právo na spravodlivý proces. Taktiež namietal nedostatočné poučenie o jeho procesných právach, svojvoľnosť odôvodnenia vo vzťahu k doručeniu mu rozhodnutia a nedostatočné odôvodnenie jeho zdravotnej dokumentácie. Navyše dodal, že odvolací súd sa nevysporiadal ani s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, na ktorú na podporu uplatnených námietok poukázal.

3.1. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ namietal, že napadnutým rozhodnutím sa odvolací súd odklonil od právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveného v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/154/2021 z 30. mája 2022, pri riešení procesnej otázky formulovanej nasledovne: „Musí mať duševne chorá osoba v detenčnom konaní ustanoveného zástupcu už od začiatku konania“(i); prípadne v nadväznosti na znenie ustanovenia § 256 CMP v znení, či „Musí mať duševne chorá osoba v detenčnom konaní ustanoveného zástupcu už od začiatku konania v prípade, ak súd disponuje informáciou, že je to potrebné na ochranu jeho záujmov alebo má pochybnosť o tom, či má umiestnený spôsobilosť na právne úkony “ (ii). Dovolať tvrdil, že odvolací súd poprel, že duševne chorá osoba musí mať v konaní ustanoveného zástupcu už od začiatku, ak tvrdil, že súd má na rozhodnutie lehotu 5 dní. S uvedeným názorom nesúhlasil, keďže procesný opatrovník ustanovený až po procese nemá akýkoľvek význam. V kontexte uvedeného dovolateľ pre prípad, že by uvedená otázka nebola v rozhodovacej praxi riešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) navrhol, aby bola vyriešená tak, že duševne chorá osoba musí mať v detenčnom konaní ustanoveného zástupcu, a to od začiatku konania. Nestačí, aby bol procesný opatrovník ustanovený súčasne s dorúčením rozhodnutia súdu o zákonnosti zbavenia slobody teda o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia. V prípade, ak súd z oznámenia zdravotníckeho zariadenia, v ktorom je osoba umiestnená podľa § 253 CMP disponuje informáciou, že u umiestnenej osoby sú dôvody pre ustanovenie procesného opatrovníka na ochranu jeho záujmov alebo z takéhoto oznámenia vyplýva pochybnosť o tom, či má umiestnený spôsobilosť na právne úkony, musí mať umiestnený v konaní ustanoveného procesného opatrovníka od začiatku konania. Nestačí, aby bol procesný opatrovník ustanovený súčasne s dorúčením rozhodnutia súdu o zákonnosti zbavenia osobnej slobody, teda o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia. Na záver poznamenal, že dňa 28. januára 2025 bol zo zdravotníckeho zariadenia prepustený a pár dní po rozhodnutí odvolacieho súdu, súd prvej inštancie konanie o prípustnosti držania zastavil. Podľa názoru dovolateľa tento spor nemá len akademický význam, vydané nezákonné rozhodnutia sprevádzali viaceré porušenia práva na spravodlivý proces. Taktiež bolo zasiahnuté do jeho osobnej slobody po dobu viac ako dvoch mesiacov, čo v prípade zrušenia rozhodnutia môže byť dôvodom na nárok na náhradu škody proti štátu. Navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a konanie zastaviť.

6. Procesný opatrovník K. K. s podaným dovolaním nesúhlasil. Zdôraznil, že hospitalizáciou jeho brata došlo k zlepšeniu jeho zdravotného stavu. Fyzicky sa zastabilizoval a upokojil.

7. Zdravotnícke zariadenie sa k doručenému dovolaniu nevyjadrilo.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) v spojení s § 2 ods. 1 CMP po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

9. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konanie podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

11. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421

CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

12. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

14. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutie spravodlivosti).

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces vo všeobecnosti treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/140/2019, 4Cdo/120/2019).

17. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že zdravotnícke zariadenie súdu prvej inštalácie dňa 14. novembra 2024 doručilo oznámenie o odvolaní súhlasu z 13. novembra 2024 s hospitalizáciou umiestneným E. K. do zdravotníckeho zariadenia na základe odporúčania ambulantnej psychiatričky H. U. O.. Súd prvej inštalácie uznesením č. k. 17Pu/21/2024-5 zo 14. novembra 2024 začal konanie o prípustnosti prevzatia a držania umiestneného v zdravotníckom zariadení s právoplatnosťou od 26. novembra 2024. Uznesením č. k. 17Pu/21/2024-11 z 18. novembra 2024 ustanovil umiestnenému procesného opatrovníka (brata) K. K., narodeného XX. X. XXXX, ktoré uznesenie bolo doručené umiestnenému dňa 26. novembra 2024. Následne na základe vykonaného dokazovania a to výsluchom ošetrojúceho lekára H. H. R. a primárky oddelenia H. A. H., výsluchom umiestneného a oboznámením

sa s obsahom zdravotnej dokumentácie umiestneného dňa 18. novembra 2024, súd prvej inštancie uznesením č. k. 17Pu/21/2024-13 z 18. novembra 2024 rozhodol o prípustnosti prevzatia umiestneného do zdravotníckeho zariadenia. Dôvodom prípustnosti prevzatia podľa zistenia súdu prvej inštancie bolo, že u umiestneného hrozí vysoké riziko ohrozenia zdravia, života a zhoršenie jeho zdravotného stavu. Je nebezpečný aj pre svoje okolie. Vyžaduje ďalšiu ústavnú liečbu, nakoľko u neho pretrvávajú psychotické príznaky.

18. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal porušenie jeho procesných práv súvisiacich s ustanovením mu procesného opatrovníka, s doručením uznesenia o jeho ustanovení, ako aj s doručením rozhodnutia o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia, opomenutie vykonania dôkazu výsluchu manželky umiestneného, nedostatočné vysporiadanie sa so zásadnou otázkou týkajúcou diagnózy umiestneného a jeho rizika pre neho a pre okolie, nedoručenia vyjadrenia zdravotníckeho zariadenia k odvolaniu a nevysporiadanie sa s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, na ktorú dovolateľ v odvolaní poukázal.

19. Podľa čl. 17 ods. 1 a 6 ústavy, osobná sloboda sa zaručuje. Zákon ustanoví, v ktorých prípadoch možno prevziať osobu do ústavnej zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu. Takéto opatrenie sa musí do 24 hodín oznámiť súdu, ktorý o tomto umiestnení rozhodne do piatich dní.

20. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. e) dohovoru, každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 veta prvá dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednávaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

22. Podmienky pozbavenia osobnej slobody nedobrovoľným umiestnením jednotlivca alebo jeho držaním v ústave zdravotníckej starostlivosti upravuje čl. 17 ods. 6 ústavy, ktorému svojím obsahom korešponduje čl. 5 ods. 1 písm. e) dohovoru. Z uvedených článkov ústavy a dohovoru vyplývajú právne záruky pozbavenia osobnej slobody, teda garancie určujúce, aby bolo pozbavenie osobnej slobody zákonné a v súlade s konaním ustanoveným zákonom. Osobitosťou systému ochrany práva na osobnú slobodu je aj to, že okrem záruk výslovne ustanovených v uvedených článkoch ústavy a dohovoru sa na jeho realizáciu uplatňujú aj iné práva chránené ďalšími článkami ústavy a dohovoru, konkrétne ide predovšetkým o záruky spravodlivého súdneho procesu, ktoré sú však v čl. 17 ods. 6 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. e) dohovoru priamo implikované (III. ÚS 422/2014).

23. Predmetom detenčného konania nie je spor medzi účastníkmi, ale ide o prieskum zákonnosti prevzatia umiestneného do zdravotníckeho zariadenia a o prieskum prípustnosti jeho držania v zariadení. Konanie je mimosporovým konaním ovládaným vyšetrovacím princípom a je povinnosťou súdu, aby v súčinnosti s účastníkmi konania zistil skutočný stav veci v súlade s princípom materiálnej pravdy. Predmetu konania a skutočnosti, že fyzická osoba, ktorej bola obmedzená sloboda pohybu a styku s vonkajším svetom, má postavenie „slabšieho subjektu“, je potrebné prispôbiť priebeh konania a realizáciu procesných úkonov v konaní základným normatívnym východiskám v tej najvšeobecnejšej rovine, ako aj základným princípom právnej úpravy civilného procesu s dôrazom na princíp právnej istoty (čl. 2 Základných princípov CSP), princíp rovnosti účastníkov konania spojeného so zabezpečením účinného prístupu k spravodlivosti (čl. 4 Základných princípov CMP) a princípu neformálnosti procesných úkonov (čl. 7 Základných princípov CMP). Z hľadiska priebehu konania možno identifikovať dve fázy konania, ktoré na seba nadväzujú. Pre obidve fázy je zásadná skutočnosť, že zdravotnícke zariadenie môže umiestneného vždy prepustiť, aj keď súd rozhodol, že existovali zákonné dôvody na prevzatie osoby do zariadenia. Prvou fázou je konanie o vyslovenie prípustnosti prevzatia umiestneného do zdravotníckeho zariadenia a druhou o vyslovenie prípustnosti držania

umiestneného v zdravotníckom zariadení, pričom tieto prebiehajú v zmysle princípu jednotnosti konania a súd nevydáva uznesenie o začatí druhej fázy konania (Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár. I. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2017, 838 s.*).

24. Podľa § 262 ods. 1 až 3 CMP súd rozhodne o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia uznesením bez nariadenia pojednávania. Súd vydá uznesenie do piatich dní od obmedzenia osobnej slobody umiestneného. Súd doručí uznesenie umiestnenému v zdravotníckom zariadení do 24 hodín od jeho vydania, najneskôr však do piatich dní od obmedzenia osobnej slobody.

25. Dovolací súd posudzujúc uplatnené námietky týkajúce sa zachovania lehoty piatich dní na vydanie uznesenia o prípustnosti držania v zdravotníckom zariadení a jeho doručenie umiestnenému v zdravotníckom zariadení do 24 hodín od jeho vydania, najneskôr však do piatich dní od obmedzenia osobnej slobody konštatuje, že umiestnený uznesenie č. k. 17Pu/21/2024-13 z 18. novembra 2024 prevzal dňa 26. novembra 2024, ktorá skutočnosť je nepochybná a vyplýva z pripojenej doručenky (v spise na č. l. 15). V danom prípade i napriek procesnému postupu súdu prvej inštancie, ktorý mailom požiadal o doručenie predmetného uznesenia umiestnenému prostredníctvom zdravotníckeho zariadenia (v spise na č. l. 17), ich následne oznámenie mailom o prevzatí uznesenia, nemožno považovať za zachovanie zákonnej lehoty na jeho doručenie vyplývajúcej z ustanovenia § 262 ods. 3 CMP. Efektivita procesného postupu musí byť zachovaná aj v súvislosti s doručovaním rozhodnutia, ktoré sa účastníkom doručuje do vlastných rúk. V kontexte uvedeného sa preto dovolací súd nestotožnil s posúdením uplatnenej námietky odvolacím súdom, ktorý v bode 18. napadnutého rozhodnutia dôvodil, že „zdravotnícke zariadenie oznámilo súdu prvej inštancie doručenie uznesenia o prípustnosti prevzatia umiestnenému dňa 18. novembra 2024. Na základe elektronickej komunikácie bolo zrejmé, že umiestnený mal doručené uznesenie a získal vedomosť o rozhodnutí o prípustnosti prevzatia z 18. novembra 2024“. Preukazujúca doručka o prevzatí uznesenia o prípustnosti prevzatia umiestneným dňa 26. novembra 2024, obsahuje všetky náležitosti vyžadované právnymi predpismi, preto ako verejná listina preukazuje skutočné doručenie rozhodnutia súdu nie v lehote piatich dní od obmedzenia osobnej slobody umiestneného bez jeho súhlasu dňa 14. novembra 2024, ktorý procesný postup nie je v súlade s § 262 ods. 3 CMP v spojení s právom na spravodlivý proces zaručeným čl. 6 ods. 1 dohovoru.

26. V súvislosti s doručovaním vydaných uznesení v prvej fáze detenčného konania, dovolateľ dôvodne namietal aj procesný postup súdu prvej inštancie, týkajúci sa ustanovenia mu procesného opatrovníka uznesením č. k. 17Pú/21/2024-11 z 18. novembra 2024, ktoré bolo umiestnenému doručované spolu s rozhodnutím o prípustnosti prevzatia, ktoré prevzal dňa 26. novembra 2024.

27. Podľa § 256 CMP súd môže ustanoviť procesného opatrovníka umiestnenému aj vtedy, ak to považuje za potrebné na ochranu jeho záujmov, najmä ak má pochybnosti, či má umiestnený spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu.

28. Ustanovenie procesného opatrovníka súdom v konaniach o prevzatie prípustnosti prichádza do úvahy výlučne z procesných dôvodov, preto je v záujme umiestneného, aby bol ustanovený procesný opatrovník na začiatku konania po prevzatí do zdravotníckeho zariadenia a vystupoval v konaní až dovtedy, kým súd nerozhodne inak. V danom prípade jeho ustanovenie spolu s rozhodnutím o prípustnosti prevzatia umiestneného do zdravotníckeho zariadenia vykazuje znaky nesprávneho procesného postupu súdu. Z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplývajú zásady, ktoré majú byť rešpektované ako *conditio ad minima* v každej vnútroštátnej úprave. Vyžaduje sa podmienka, (i) aby zbavenie slobody bolo v súlade so zákonom, ktorá sa vzťahuje na hmotnoprávnu, ako aj na procesnoprávnu úpravu detencie; právna úprava musí byť konzistentná s účelom čl. 5 dohovoru a musí zabezpečiť dostatočnú ochranu jednotlivcov pred svojvôľou štátu (Winterwerp proti Holandsku 1979, Witold Litwa proti Poľsku 2000, ako aj Van Der Leer proti Holandsku 1990), (ii) zákonom určený orgán majúci súdny charakter musí rozhodnúť v zákonom stanovených lehotách, ak tieto lehoty nedodrží, bude sa vždy jednať o nezákonné zbavenie slobody (Tkáčik proti Slovensku 2004, Karol Tám proti Slovensku 2004); (iii) duševne chorá osoba musí mať v

konaní ustanoveného zástupcu a to od začiatku konania. Nestačí, aby bol zástupca ustanovený súčasne s doručením rozhodnutia súdu o zákonnosti zbavenia slobody. Povinnosť zabezpečiť duševne chorej osobe zástupcu leží na pleciach štátu, túto povinnosť má štát aj v prípade, ak duševne chorá osoba v priebehu konania o ustanovenie zástupcu nepožiadala (Megyeri proti Nemecku 1992).

29. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolateľ dôvodne namieta existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, spočívajúcu v porušení zachovania zákonnej lehoty na doručenie uznesenia o prípustnosti prevzatia vyplývajúcej z § 262 ods. 3 CMP, ako aj z dôvodu ustanovenia procesného opatrovníka spolu s rozhodnutím o prípustnosti prevzatia, preto z týchto dôvodov je dovolanie nielen prípustné, ale aj dôvodné. Porušenie procesnoprávnych záruk detenčného konania, ktorého účelom nie je formálne dodržanie jednotlivých procesných ustanovení CMP, alebo lehôt, ale v súlade s princípom právnej istoty (čl. 2 Základných princípov CSP) a princípom rovnosti účastníkov konania spojeného so zabezpečením účinného prístupu k spravodlivosti (čl. 4 Základných princípov CMP), postupovať v konaní tak, aby nedochádzalo k obmedzeniu osobnej slobody v rozpore s čl. 17 ods. 6 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. e) dohovoru, a tým k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

30. Napokon za dôvodné považoval dovolací súd aj námietky týkajúce sa náležitého nevysporiadania sa odvolacím súdom s podstatnými uplatnenými námietkami spojenými s právom na náležité odôvodnenie rozhodnutia, ako aj s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, na ktorú dovolateľ v odvolaní poukázal (§ 387 ods. 3 CSP). Aj v prípade, ak sa chcel odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe, mal odklon dôkladne odôvodniť (§ 393 ods. 3 CSP).

31. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M. Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

32. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

33. Podľa judikatúry ESĽP platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s

výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

34. Vzhľadom na uvedené relevantné dôvody, dovolací súd už neposudzoval ďalšie uplatnené námietky v zmysle § 420 písm. f) CSP, ani vecne neposudzoval uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

35. Podľa § 264 CMP zdravotnícke zariadenie je vždy oprávnené umiestneného prepustiť, a to aj keď súd rozhodol, že prevzatie do zdravotníckeho zariadenia bolo prípustné.

36. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie uznesením č. k. 17Pu/21/2024-77 zo 4. februára 2025 zastavil konanie z dôvodu prepustenia umiestneného zo zdravotníckeho zariadenia dňa 28. januára 2025 na adresu trvalého bydliska; o trovách konania rozhodol v súlade s ustanovením § 52 CMP.

37. V danom prípade i napriek prepusteniu umiestneného zo zdravotníckeho zariadenia a následnému zastaveniu konania, dovolací súd posúdením dôvodnosti podaného dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné z dôvodov uvedených v bodoch 24 až 30 odôvodnenia. V zmysle judikatúry ESLP, v prípade ak súd nerozhodne o prípustnosti prevzatia dochádza k porušeniu čl. 5 ods. 4 dohovoru. V rozsudku ESLP vo veci Karol Tám proti Slovensku z 22. júna 2004, súd konštatoval porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru okrem iného i z dôvodu, že súd nerozhodol o zákonnosti prevzatia umiestneného, ale konanie zastavil z dôvodu prepustenia umiestneného.

38. Nadväzujúc na uvedené preto dovolací súd v súlade s ustanovením § 449 ods. 3 CSP zmenil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie tak, že vyslovil neprípustnosť prevzatia E. K., narodeného X. E. XXXX, Y., X. XXXX/X do Psychiatrickej liečebne Sučany dňa 14. novembra 2024. Procesné pochybenia súdov nižších inštancií nemožno nahradiť ďalším konaním a rozhodnutím, preto dovolací súd rozhodol o neprípustnosti prevzatia dovozateľa do zdravotníckeho zariadenia formou zmeny napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie. Len uvedený postup dovolacieho súdu sa javí ako účinný rámec ochrany základných práv dovozateľa podľa čl. 17 ods. 6 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. e) dohovoru, ktorých porušenie v podanom dovolaní namietal (m. m. nález ústavného súdu z 13. mája 2021 sp. zn. III. ÚS 55/2021).

39. O nároku na náhradu trov konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

40. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.